

bajnokságot nyert a marathoni futásban. Európában is versenyzett.

ZAMORA, világhírű spanyol futballszár, a háború után hirtelen naggyá fejlődött spanyol labdarúgás oszlopa a kapus posztján.

ZISCHEK, az osztrák »Wundermannschaft« jobbszélsője. Veszélyes lövő.

ZÓLYOMY GYULA (*1890) MAC (73 kg). Kiváló súlyemelő és birkózó volt s különösen a háború előtt aratta szép győzelmeit. 1911-ben megnyerte Európa középsúlyú bajnokságát. Számos magyar bajnokságot nyert, nemcsak a birkózásban, hanem a súlyemelésben is, amelyben Weisz Richárd után a legkiválóbb volt.

ZOMBORY ÖDÖN (*1905) MAC (61 kg). A legeredményesebb magyar birkózók egyike. 1924-ben kezdett birkózni a légsúlyban. Számos magyar bajnokság győztese. 1931-ben Budapesten és 1933-ban Párizsban megnyerte a szabadstílusú, 1933-ban pedig Helsinkiben a görög-római stílusú Európa-bajnokságot. Az 1932. évi losangelesi olimpiászon 2. lett.

ZSÁK KÁROLY, a 33 FC harmincszoros válogatott kapusa, a magyar futball történetének legnagyobb kapuvédő tehetsége.

ZSITVAY ZOLTÁN budai futó, 1935-ben Magyarországon legjobb négyszázasa. Képességeinek 48 mp körül van a felső határa, stafétában ismételtén ért el rendkívüli eredményeket, egyéni versenyekben azonban nemigen tudta igazolni tudását a nemzetközi konkurenciában. Harminc éves korában érte el formája tetőfokát, ami szokatlan jelenség a sportéletben.

ZSUFFKA VIKTOR 403 centiméteres eredménnyel magyar rúdugrórekorder. 1934—35-ben állandóan sérülésekkel bajlódott.

A SPORT SZAKKIFEJEZÉSEINEK SZÓTÁRA

Ablakos villa: az evezőscsónak villájának szárán levő szerkezet, amelybe a lapátot helyezik.

Abstósz: Ellökés az úszómedence faláról, vízpólójátékban az ellenfél testéről.

Acron: Amerikai léghajó, melynek lezuhanása az egész világon nagy részvétet keltett. Zeppelin modell, Amerikában a Goodyear-Zeppelin készít ilyen típusokat.

Adogatás: Ütés, amellyel a labdát teniszben és asztaliteniszben játékba hozzák.

Ágyúszervíz: Rendkívül erejű éles adogatás.

Akadály: Természetes, vagy mesterséges gát lovasversenyeken és atlétikában. Lehet sövény, vizesárok, pályára fektetett fatörzs, vagy mesterséges fal.

Akadályozni: Futóversenyben nem engedni előre a mögöttünk haladó ellenfelet. Futballban szabályos az ellenfelet felső testtel akadályozni, szabálytalan a széttárt karral vagy lábbal végzett akadályozás.

Akció: Az eredmény elérésére irányuló mozdulatok folyamata.

Alárendülés, aláugrás, átfordulás, átlendülés, átterpesztés: versenytornagyakorlatok.

Alváz: Az a keret, amire az autó többi részét ráépítik. Kereskedelmi forgalomban »alváze« alatt azt értjük, hogy a kocsijárat karosszéria nélkül értendő.

Allás: Versenyzők elhelyezkedése a küzdelem megindulása előtt.

Allásban birkózni: a szembenálló ellenfelek állva igyekeznek olyan fogást alkalmazni, amelynek segítségével szőnyegre viszik partnerüket.

Allóstart: A futók nem guggoló helyzetből, hanem állásból indulnak ki.

Allva hagyni: váratlan kitöréssel megszökni az ellenféltől.

Amatőr: Az a sportoló, aki szórakozásból versenyez.

Ambó: Együttes találat a vívásban.

Arrét: Feltartó szúrás.

Armstrong szigetek épülnek az Atlanti óceánon az európa—amerikai rendszeres légiforgalom céljaira. A szigeteket bolyák tartják nyugalomban, rajtuk repülőtér, szerelőállomás, hangár és szálloda épül.

Aramvonalas az az autó, repülőgép vagy más közlekedési eszköz, amelynek formáját úgy választották ki, hogy a legkisebb légellenállást adja és így az energia kihasználásának lehetősége emelkedik. Az ellenálló levegő mindenütt érintő irányban találkozik az áramvonalas testtel és ugyancsak érintő irányban hagyja el, nem alkot mögötte sem légüres teret, aminek szívóhatása a sebességet csökkentené.

Arnyéboxolás: Képzelt ellenféllel való küzdelem.

Asszó: Vívók mérkőzése.

Átemelés: Vízipólóban és kézilabdában a labdát átvinni a szembenálló ellenfél feje fölött, futballban gyengén végrehajtott rúgással, teniszben ütéssel elérni ugyanazt a célt.

Áthúzás: A gyorsúszó vízbemerített kezét lefelé irányuló húzással a mell előtt a felső comb alá viszi.

Áthúzni: Az evezőscsapat jobboldalán és baloldalán dolgozó versenyzők munkája nincs egyensúlyban.

Átjátszani: Összjáték segítségével áttörni az ellenfél védelmi vonalát.

Átnyúlás: Teniszjátékban az ütővel a háló felett átnyúlni tilos, az így szerzett pontot az ellenfél javára számítják.

Backhand: Visszakezes ütés.

Bak: Négylábbon álló tornász ugrószer.

Ballestra: Rövidütemű ugrásszerű lábmunka a vívósportban.

Ballon gumi: alacsony, mintegy másfél atmosféra nyomású pneumatik, amely átveszi az út egyenetlenségeinek jelentékeny részét.

Base line: alapvonal.

Bástya: Atlétikában a dobókör elülső részén 10 cm magas 122 cm hosszú fehérre festett fa.

Battement: Az ellenfél pengéjének megütése.

Batter: Ütő a baseball játékban.

Becsalni: Teniszben rövidre ütött labdával a háléhoz kényszeríteni az ellenfelet, hogy azután mellette vagy a feje fölött elüthessünk.

Bedobás: Az oldalvonalra kiütött labdát bedobással kell ismét játékba hozni a futballsportban és a vízipólóban.

Befogni: Úszóversenyben utólréni az ellenfelet.

Befutás: Teniszben berohanni a háléhoz.

Békaállás: Birkózók a szőnyegen térdelve vagy négykézlábra ereszkedve küzdenek.

Bekk: hátvéd.

Belépés: távolugrásnál az atléta elugrás előtt túljut a dobantó gerendán, amely lezárja a nekifutásra használható pályát. Futballjátékban a támadó játékos lábai közé lépve megtorpanásra kényszeríteni az ellenfelet, megszerezni tőle a labdát. Az akció igen gyakran gáncs határán mozog.

Belsőpálya: Futópályának legbelsőbb kimért része. Ellentéte a külsőpálya: a legkülsőbb kör.

Bemelegítés: Verseny előtt a sportolók könnyebb mozgása, amivel eltüntetik izmalk merevségét.

Benyulás: Az a karmozdulat, amellyel az úszóversenyző eléri a célt. Benyúlással győzni: az első és a második helyezett között annyi különbség van, hogy a célhoz közelebb fekvő úszó egyetlen kartempóval tudja megelőzni ellenfelét.

Berántás: A gerelyvető energikus mozdulata a gerely ellendítése előtt.

Beugrás: Súlydobásnál lendületvétel után gyorsan végrehajtott ugrás, amelynek segítségével az atléta dobó helyzetbe kerül.

Beváltás: A súlyatléták lábainak helyzete a kidobás pillanatában.

Bevetődés: A kapus tumultusba dobja magát, így akarja megszerezni a labdát.

Billenés: a tornász átmeneti mozgása kézenállásból vagy kézenfüggésből támaszhelyzetbe.

Birkózószőnyeg: 10—12 cm vastag összecsatolt matrac, a birkózó küzdelem színhelye. Legkisebb mérete 6×6, legnagyobb 8×8 méter.

Bíró: Sportküzdelmek vezetője, aki a szabályok megtartására őrködik.

Bírótestület: A magyar futballbírák szervezete.

Block: Az ökölvívásban karokkal lezárni az ellenfelet.

Boly: A kerékpárverseny résztvevői egy csoportban futnak. »Kilő a bolyból« aki váratlanul megszökik.

Boat: Hajó.

Borda: Az evezős-versenyhajóban a kuszorúléc és a gerinc közé helyezett vékony fa.

Break away: szét! A küzdők egymástól való elválasztására szolgáló bíról felszólítás.

Bukósisak: Acéllemezekkel bélelt bőrkalap.

Bully: A kezdés módja a hokki játékban.

Bumping race: Üldözési verseny.

Büntetőrúgás: szabálysértés megtorlása a labdarúgásban.

Büntetőtestület: A játéktérnek az a része, amelyre vonatkozólag különleges szigorított szabályok vannak érvényben.

Búvárúszás: Úszás víz alatt.

Buzogány: Kézi tornaszer. Hossza 40 cm, súlya 300 gram.

Catch as catch can: Szabadstílusú birkózás.

Cavazione: Kitérő vágás vagy szúrás.

Célbíró: A célbaérkezők sorrendjének megállapítója.

Célegyenes: A futó körpályának az a része, amelyet a célszalag lezár.

Célszalag: A célban 122 cm magasságban kifeszített fonál, amelyet a győztesnek el kell szakítania.

Center: Középcsatár, a támadás irányítója.

Centerhalf: Középfedezet.

Champion: Bajnok.

Chop: Vágott, tolt ütés a teniszben.

Clinch: Az ellenfélnek karral való lefogása.

Combat: Küzdelem s egyúttal olyan tusszámítási rendszer a vívásban, amelynél az előbb esett találat számít.

Conventionelle: Tusszámítási rendszer, amelynél nem a találatok sorrendje, hanem az akciók minősége szerint ítélnék.

Cox: Kormányos.

Cross: Keresztlítés.

Cross country: Mezel futás, terepfutás.

Csapás: Az evezősök két vízfogása között elmúló idő.

Csavar: Fejesugrás, amikor a test a hossz tengely körül fél vagy egész fordulatot végez a levegőben. Az úszó elcsavar, a verseny közben eltér az egyenes iránytól. Kötélre csavar, ha ráúszik a pályák között kifeszített kötelekre. Csavart lövés, kiszámíthatatlan röppályájú rúgás vagy dobás, amelynek végrehajtásánál a labdát megpergették.

Csel: Az ellenfél megtévesztése.

Csere: A szembenálló felek helycseréje, vagy játékosok kicserélése.

Csípődobás: Birkózásban az ellenfelet gyors félfordulattal a csipőn keresztű földre dobni.

Csonka olimpiász: az 1920. évi antwerpeni olimpiai játék, amelyről a volt központi hatalmakat és Oroszországot kitiltották.

Csukafejes: Műugró mozdulat.

Csukaugrás: A kapus előre vetődik.

Csusza: Asztali tenisz kifejezés annak a labdának a megjelölésére, amely az asztallap felső éléről lecsúszik, vagy kiszámíthatatlan irányban elpattan.

Defekt: Géphiha vagy tömlőszakadás.

Dekaton: Tizes küzdelem az atlétikában. 100, 400 és 1500 méteres síkfutásból, 110-es gátfutásból, magas, távol és rúdugrásból, súlydobásból, gerely- és diszkoszvetésből áll.

Deuce: Teniszjátékban a 40:40 állás jelzése.

Diamond scull: A leghíresebb egypárevezős verseny Angliában.

Differenciálmű: Az autó hátsó tengelyén elhelyezett szerkezet, amelynek az a feladata, hogy forduláskor a külső kerék nagyobb és belső kerék kisebb útja közötti különbséget kiegyensúlyozza.

Diszkosz: Férfiaknál 2 kg súlyú, 22 cm átmérőjű; a női atlétikában 1 kg súlyú 15 cm átmérőjű korong.

Diszkvalifikálás: Kizárás a versenyből.

Disztorna: Tornaünnepély.

Do X: Dornier Zehn volt a világ első tömegszállításra alkalmas repülőgépe. A friedrichshafeni Dornier Művek építették, vízirepülőgép volt, tizenkét motorral. 1935-ben baleset érte, kivonták a forgalomból, múzeumba került.

Dobókör: Súly- és kalapácsdobásnál 213 cm átmérőjű, diszkoszvetésnél 250 cm átmérőjű fehérre festett, kerettel körülhatárolt kör, amelyből a dobásokat el kell végezni.

Dopping: Tilos izgató szer.

Doppler: A rúgott vagy dobott labdának röptében való továbbítása.

Double foul: Kettős hiba, két egymásután hibásan adott labda adogatásnál.

Double scull: Kettőspárevezés.

Döntő: Előfutamokkal kiválasztott legjobb versenyzők végső mérkőzése.

Dribli: Cselezés a pályán, vagy egymás kijátékozása a szabályok alkalmazásánál.

Drive: Az egyszer felugrott teniszlabda kissé emelkedő irányú ütése, általában azonban az alapütések neve.

Drop shot: rövidre adott, nyesett labda.

Dupla nelson: Birkózó kifejezés. A birkózó két karját áterőszakolja ellenfelének hóna alatt úgy, hogy a két kart a nyak fölött össze tudja kulcsolni. Az így befogott fejet előre kényteleníti, a test kénytelen a fej után fordulni. Görög-római birkózásnál tilos fogás.

Egérfogó: Motorvezetéses versenyben az egyik versenyző előtte futó ellenfelét rákergeti az ez előtt haladóra.

Egyenes ütés: Az ütő kar kinyújtva éri el az ellenfél testét.

Egyes játék: Teniszben és ping-pongban a pálya két oldalán egy-egy játékos játszik.

Egyszerű szabadrúgás: Enyhe szabálytalanság büntetése, amiből csak úgy lehet gólt elérni, ha az elrúgás után még egy másik játékos is érintette a labdát.

Ejtés: A labdát átemelik a kapus fölött, hogy ívelten a hálóba hulljon.

Ékbe kerül: Végküzdelemben a versenyző nem tud kitörni társai közül.

Élcsoport: Versenyen az előlhaladók csoportja.

Eldobantás: Elrugaszkodás a talajról vagy dobantó gerendáról.

Élezés: Sísportban a lécsélén való állás vagy siklás.

Elfekvés: A magasugró vízszintes helyzete a lécsélelén.

Ellökés: A játékos felső testének kihasználásával elsodorja ellenfelét. Kézzel vagy karral végzett ellökés szabálytalan.

Előbb indulás: Indító jel előtt elhagyni a starthelyet.

Előfutam: Ha sok induló van, egy-egy versenyben, előfutamokon selejtezik ki a gyengébbeket.

Előírt gyakorlat: tornában, műugrásban és műkorcsolyázásban azoknak a gyakorlatoknak az összefoglalása, amelyeket a szabály mindenki számára előír.

Előnyverseny: A versenyben résztvevő sportolók között fennálló tudásbeli különbséget előnyadással kiegyenlítik a gyengébbek javára.

Elővágás: A vívó vágással vagy ütéssel igyekszik megelőzni ellenfele támadását.

En garde: A versenyző küzdelemre kész.

Epé: Szűrő fegyver, magyarul párbajtőr. Pengéje háromszögletű és merev. Súlya legfeljebb 770 gram, teljes hossza legfeljebb 110 cm.

Érvényes felület: A testnek az a része, ahol vívásban és bokszolásban az ellenfelet érvényesen lehet találni.

Első kerék meghajtás: Modern autókban a motor erejét nem a hátsó, hanem az első kerekekre viszik át, tehát az erő a kocsit nem tolja, hanem húzza. Kiskocsikon bevált.

Fabot: Kézi tornaszer.

Fals: Pörgő, iránytváltoztató labda.

Fedettpálya: Csarnok, vagy terem, ahol különben rendszerint szabad ég alatt rendezett versenyeket tartanak.

Fejelés: A labdának fejjel való továbbítása.

Fejesugrás: A műugró fejjel fúródik a vízbe.

Fékezés: A sebesség szabályozásának módja.

Félidő: A két részre bontott játékidő fele.

Felszerelés: Versenyzőnél a sportolás közben használt ruhadarabok, sporttelepen a versenyzéshez szükséges eszközök.

Feltartó szúrás: Vívásban a támadó megállítása szúrás segítségével.

Felugró lejtő: A síugró sánc része.

FIFA: Nemzetközi futballsövetség. Fédération Internationale de Football Association.

FIBA: Nemzetközi amatőr ökölvívó szövetség.

Fifteen: Teniszben az első megnyert labdamenet (15).

FIG: Nemzetközi tornaszövetség. Fédération Internationale de Gymnastique.

Fighter: Küzdő.

FINA: Nemzetközi úszószövetség. Fédération Internationale de Natation Amateur.

Finis: Végküzdelem.

FIS: Nemzetközi síszövetség. Fédération Internationale de Ski.

FISA: Nemzetközi evezős szövetség. Fédération Internationale des Sociétés d'Aviron.

Flèche: Az ellenfél megtámadása váratlan rohammal.

Fogvédő: Ökölvívók által használt kaucsukvédő burkolat a felső fogsorra.

Foot-fault: Lábhiba. A teniszező adogatásnál mindkét lábával elhagyja a földet, hozzáér az alapvonalhoz vagy átlépi a vonalat.

Forduló: A futó- és kerékpárpálya két ívelt része. Úszásban: a versenyző a medence szélén 180 fokban irányt változtat.

Forehand: Jobbkezes játékos jobboldali, balkezes játékos baloldali ütése.

Forgóvilla: A versenyhajó villaszárán egyik tengelye körül forgó szerkezet, amelybe a lapátot teszik.

Forty: Teniszben a harmadik megnyert labdamenet (40).

Fault: Hiba. Szabálytalanság.

Futballcipő: A labdarúgáshoz használt különlegesen elkészített, bokavédő bőrökkel, a csuszkálást megakadályozó talpstoplikkal ellátott cipő.

Futócipő: Könnyű bőrcipő hajlékony talppal, a talpakban a rugaszkodáshoz használható kiálló hosszú szögekkel.

Futópálya: Salakos pálya futóversenyekre.

Game: Játék.

Gáncs: Az ellenfél felbuktatása.

Gátdöntés: A futó feldönti, elmozdítja, eltöri az eléje állított akadályt.

Gátfutás: Rövidtávú futóverseny, amelyen a versenyzők előrehaladását 76 cm, 91 cm, és 106 cm magas gátakkal megnehezítik.

Gátvétel: A futó keresztüljut a gáton.

Gerely: 260 cm hosszú, 800 gr súlyú, acélheggyel ellátott bot. Nőknél 220 cm hosszú, súlya 600 gram.

Gerinc: A versenyhajó fenekére szerelt vastag léc.

Gigg: Magas oldalépítésű többvezős hajó.

Goal: Kapu. De gólnak nevezik azt az esetet is, amikor a labda szabályszerű akció után teljes terjedelmében áthalad a kapuvonalon.

Goalkeeper: Kapus.

Goal kick: A kapus kirúgja a labdát a mezőnybe.

Gólarány: Az adott és a kapott gólok számának viszonya.

Gólszák: Híres gólszerző játékos neve.

Gong: Küzdő menetek kezdetét és végét jelző hangeszköz.

Görgő: Motorvezetéses versenyen a vezető motorvégén a hátsó keréktől 40—60 cm-re kiálló vashenger, amely lehetetlenné teszi, hogy a kerékpáros belerohanjon a motorba.

Görög-római birkózás: A fogások csak a csípő vonalától felfelé eső testrészekben érvényesek.

Groggy: Versenyző, aki már alig áll a lábán.

Gyomorszájútés: Gyomorszájra irányított, rendszerint harcképtelenséget előidéző ütés.

Gyorsúszás: A két kar felváltva nyúlik előre, az úszómedence feneké felé irányuló erőteljes mozdulattal húzza a vizet, a láb propellerszerűen dolgozik.

Gyűrűhinta: Tornaeszköz. Egymástól félméter távolságra csüngő két fakarika.

Hajtvonal: Gerelydobásnál a nekifutás belső határát jelző vonal.

Half: Fedezet, akinek a védelemre és támadásra rendelt játékosok között fenn kell tartania az összeköttetést.

Half time: Félidő.

Halfvolley: A teniszlabda ütése közvetlen azután, hogy először földet ért.

Háló: A tenisz és asztalitenisz pályát két részre osztja. Teniszben 915 mm, ping-pongban 17·14 cm a magassága.

Hammering: Felülről lefelé ható tilos ütés az ökölvívásban.

Harántsiklás: A két síléc párhuzamosan, oldalt, lefelé sikklik.

Harántugrás: A sífutó botja segítségével irányt változtatva ugrik.

Harmónikázás: A kerékpáros mezőny hol szét-nyúlik, hol összeszűkül. Futballban: az összekötő csatárok védekezésből és támadásból egyaránt kiveszik a részüket.

Határ: A vívópálya megadott hosszának fehér vonallal jelölt határa, amelynek átlépéséért büntetés jár.

Hátúszás: Az úszó hanyattfekszlik a vizen, páros vagy váltott karral húz, lábai erőteljes együttes rúgásokat, vagy ütemes mozgást végeznek.

Hátraugrás: Ugrás segítségével menekülni az ellenfél támadása elől.

Háziverseny: Verseny, amelyen csak a rendező egyesület tagjai vehetnek részt.

Helyezés: A versenyzők között kialakuló sorrend.

Helyezkedés: A játékos nem támadja meg ellenfelét, hanem elállja azt a szöveget, amelyen belül a labda továbbítása valószínűnek látszik.

Helyezni: Ejtve, gurítva vagy lágyan beemelve úgy juttatni a labdát a kapuba, hogy a kapus semmi esetre se tudja azt elérni.

Hengerek: A motor munkaegységei, számuk növelésével a járás egyenletességét biztosítják. Autón rendszerint páros, repülőgépen gyakran páratlan számú hengerből áll egy-egy motor.

Híd: A birkózó két lábával a földön áll, testével hátradől, feje a szőnyegre kerül, a test a híd ívét mutatja.

Holtverseny: Két vagy több versenyző egyforma eredménye.

Hosszútáv: Futásnál a 3000 méteren felüli távok összefoglaló megnevezése.

IAAF: Nemzetközi atlétikai szövetség. International Amateur Athletic Federation.

IAWF: Nemzetközi birkózó szövetség. International Amateur Wrestling Federation.

IBU: Professzionista ökölvívók nemzetközi szövetsége. International Boxing Union.

Időhúzás: A győzelemre álló csapat a labda játékon kívülre juttatásával, a rúgások vontatott, lassú végrehajtásával igyekszik eltölteni a még hátralevő játékidőt. Ebbe a kategóriába tartozik az is, ha a nézők visszatartják a pályáról kirepült labdát, vagy meglékelik, hogy hasznavehetetlen legyen.

Időmérő: Gyorsasági versenyeken az időeredmény megállapítója.

International Board: A futballsport Angliában működő szabályalkotó és magyarázó bizottsága, amelynek határozatai az egész világon érvényesek.

Invit: A vívó rést mutat a testén, hogy ellenfelét támadásra csábítsa.

IOK: Nemzetközi olimpiai bizottság. Internationales Olympisches Komitee.

Iskolagyakorlatok: Kötelező gyakorlatok.

Iskolázás: Tanulógyakorlatok.

Ivelés: A sífutó lesiklás közben a lábak és lécek elhelyezésének módosításával változtat irányt.

Jab: Egyenes, balkezes ütés.

Jancsiszeg: Csizmába való szög, amelyet országúti kerékpárversenyzők elé szoktak szórni ismeretlen

tettesek. Az ismeretlen tettes nagyon sok esetben valamelyik vezető csoport tagja, aki meg akarja nehezíteni az üldözök előhaladását.

Játékidő: A küzdelemre szánt és megszabott idő.

Játéktér: Annak a területnek a neve, amely a különböző sportágak szabályai szerint megfelelő méretben épült s rajta versenyeket rendeznek.

Játékvezető: A bíró.

Jury: Versenybíróság.

Jury d' Appel: Magasabbfokú zsűri, amely végső fokon dönt.

Kalapács: 725 dekás vasgolyó, 122 cm hosszú acélsodronyra függesztve.

Kapocs: A rúdugró helyzete a lécz felett.

Kapu: A játékosok ebbe igyekeznek bejuttatni a labdát, hogy így gólt érjenek el.

Karburátor: Porlasztó, amely minden robbanómotor üzemanyagát, a benzint megfelelő arányban (1 : 16) keveri a levegővel.

Kard: Szűrő- és vágófegyver, súlya legfeljebb félkiló, teljes hossza legfeljebb 105 cm.

Karfelszedés: A birkózó békaállásban levő ellenfelének karját felhúzza a szőnyegről.

Karmunka: Az atléta karmozdulatai verseny közben. Elősegíti a tüdő munkáját.

Kelep: A testnek szélességi tengelye és a torna-szer körül végzett egész forgás.

Kétméteres: Vízipólójátékban a kapuvonalaktól a pálya belseje felé számított sáv, amelyen belül a kapuhoz csak labdával vagy labdáért szabad közeledni a támadó játékosnak.

Kétszázás finis: Kerékpáros pályaversenyzők végküzdelme.

Kezdőrúgás: A játék megindítása végett történő első rúgás, amelyet a pálya középső pontjáról végeznek. Ünnepeles alkalmakkor meghívott előke-lőség végzi.

Kezelés: Labdarúgó játékban a labda szándékos érintése kézzel vagy karral.

Kiállítás: A bíró szabálysértés miatt kizárja a sportolót a játékból vagy a versenyből.

Kifutó: Szabad terület a tenispálya határvonalai körül és a síugró pályának az a része, ahol az ugró a föld elérése után befejező mozdulatait végzi.

Kihagyni: Dobó- és ugróversenyen mellőzni valamelyik kísérletet.

Kilépni: Diszkoszvetésnél és súlydobásnál kilépni vagy kiesni a dobás végrehajtására szánt körből.

Kitörés: A vívó testét erőteljesen előreleadító lábmozdulat.

Kiugrani: Az indító jel elhangzása előtt elhagyni a starthelyet.

Knock out: kiütés. A bokszolót valamely ütés tíz másodpercen túl haladó időre harcképtelenné teszi. Rövidítése: k. o.

Kompresszor: Légsűrítő. Az autónak nem gyakran alkalmazott, hatásfoknövelő szerkezete, amely a sebességet azáltal emeli, hogy a benzinhoz keveredő levegőt előzőleg sűríti és így növeli a robbanás erejét.

Kondíció: A versenyző testi állapota.

Kontrariposzt: Védett visszavágás után visszavágás.

Korlát: Négy oszlopon nyugvó vízszintesen és párhuzamosan rögzített, egyenkint 250 cm hosszú két karfa.

Kormány: A versenyhajó fartőjére akasztott szerkezet, amelynek segítségével a kormányos — aki-nek a szabályok szerint legfeljebb 50 kgr súlyúnak kell lennie — a hajót irányítja.

Kosár: Kardnál, törnél és epénél a kezét védő lemez.

Koszorúléc: A versenyhajó belsejében az utolsó palánkon körülfutó lécz.

Körverseny: Mindenki mindenkivel mérkőzik.

Kötött úszásnemek: Mell-, hát- és oldalúszás, amelyek mozdulatait a szabályok bizonyos korlátok közé szorítják.

Kötés: Az a szerkezet, amellyel a sáléceket a lábakhoz erősítik.

Krisziánia: Irányváltoztatás a sísportban.

Krisztus függés: A tornász gyűrűhintán oldalt nyújtott vízszintes karokkal függ. Pelle István híres gyakorlata.

Kuparendszerű mérkőzések: A vereséget szenvedett fél kiesik a küzdelemből.

Kuplung: Autóalkatrész, amelynek feladata, hogy a motor erejét átvigye a meghajtó szerkezetre. A vezető ülése előtt levő pedál segítségével lehet ki- és bekapcsolni. Állandó kísérletek folynak, hogy alkalmazására ne legyen szükség.

Labdahordozás: A kapus a kezébe jutott labdával négy lépésnél többet tesz meg a nélkül, hogy a labdát a földhöz érintette volna. Szabálytalan.

Lábmunka: A vívó, a bokszoló és a birkózó lábának mozgása akció közben.

Lancé: Megfelelően előkészített pályán gyorsasági verseny.

Lebegő start: Az úszó nem a medence széléről, hanem vízből indul.

Légmunka: A síugró mozdulatai az ugrásánc elhagyásának pillanatától addig, amíg földet nem ér.

Légszekerény: Az evezőshajó orrától az első evezősig, a hajó farától a kormányos üléséig terjedő, vitorlavászonnal bevont rész.

Lekörözni: Gyorsasági versenyben teljes pályakörrel elhagyni az ellenfelet.

Lesiklás: Lefelé haladás a lejtőn. Sísportban egyszerű lesikló versenyeket és slalomversenyeket rendeznek. Az utóbbinál a lesiklást komplikáltan elhelyezett apró zászlócskák között kell végrehajtani.

Line: Vonal.

Ló: Tornaeszköz. 180 cm hosszú, 35 cm átmérőjű, párnázott, bőrrel bevont, középen két kápával felszerelhető, négy lábon nyugszik.

Lob: Magasba emelt labda.

Love game: Olyan gém, amelyben az ellenfél egyetlen pontot sem tudott szerezni.

Lökés: A súlyemelés egyik módja.

Lyukra játszás: Támadás közben a labdát olyan helyre juttatni, ahol a védőjátékosok között rés mutatkozik.

MAC: Magyar Athletikai Club.

Magassági kormány: Az a rúd, amely a pilóta előtt van s amely előretolva a gép orrát a föld felé, hátrahúzza az ég felé irányítja.

Mágnes és gyertya: Az autó és a repülőgép tűzszerzáma. A mágnesben fejlesztett elektromos áram a gyertyán át szikra formájában kisül és felrobbantja a hengerben a gázkeveréket.

Marathoni futás: 42.195 méteres futóverseny.

Marathoni torony: Az olimpiai stadion tornya, amelyen az olimpiai játékok tartama alatt »olimpiai tűz« ég.

MASz: Magyar Atlétikai Szövetség.

Maszk: A vívók rácsos fejtámlája.

MBSz: Magyar Birkózó Szövetség.

Meccslabda: Az a labdamenet, akció vagy lövés, amely a győzelmet hozta, vagy meghozhatta volna valamelyik küzdő fél számára.

Meccs: Mérkőzés.

Megkavarni a hajtókart: Váratlanul gyorsítani az iramot kerékpáros versenyen.

Mellszélességgel nyerni: A győztes mellszélességgel előzi meg a másodikat.

Mélyütés: Övön alul elhelyezett ütés.

Menzura: Távolság a szembenálló vívók között.

Merevítő léc: A versenyhajó két oldalát összefogó léc.

MESz: Magyar Evezős Szövetség.

MFSE: Magyar Főiskolai Sportegyletek Egyesülése.

Mixed double: Vegyespáros játék.

MKSz: Magyar Kerékpáros Szövetség és Magyar Korcsolyázó Szövetség.

MLSz: Magyar Labdarúgók Szövetsége.

MLTSz: Magyar Lawn Tenisz Szövetség.

MOB: Magyar Olimpiai Bizottság.

MOATSz: Magyar Asztali Tenisz Szövetség.

MOTESz: Magyar Torna Szövetség.

MÖSz: Magyar Ökölvívó Szövetség.

MSSz: Magyar Síszövetség.

MTSz: Magyar Turista Szövetség.

Munkás olimpiász: A munkás sportolók hat évenként megrendezett világversenye.

Műrepülés: Összefoglaló neve azoknak a mutatványoknak, amelyekkel a pilóta a gép feletti tökéletes uralmát bizonyítja be. Ilyenek a looping (légi bukfcenc), a fugóhúzó (spirális, szabályozó zuhanás), hátonrepülés, stb.

MUSz: Magyar Úszó Szövetség.

Műszabadgyakorlat: A versenytorna egyik neme, amelyben a mozgás, az erő, az ügyesség s a hajlékonyság összhangja a döntő.

Műugrás: A versenyző 3—5—7—10 méter magasról beugrik az úszómedencébe, közben bizonyos mozdu-

latokat végez, amelyeket szépségi és nehézségi fokuk szerint pontoznak.

Necc-labda: A teniszlabda a hálóról átesik az ellenfél pályájára.

Négyméteres: Szigorított büntetődobás a vízipólóban. Négy yardról hajtják végre, de a köznyelv négyméteresnek nevezi.

Not-ready: A versenyző még nincs kész a küzdelem megkezdésére.

Nyomás: A súlyemelés egyik módozata.

Nyolcas: Versenyhajó, amelyben nyolc evezős dolgozik egy-egy lapáttal, mind a két oldalra négy-négy lapát esik. Olyan nyolcas hajók is vannak, amelyekben minden evezős két lapáttal húz.

Nyújtó: Tornaszer. 220 cm hosszú, 250 cm magasságig emelhető acélrúd.

Of-side: Lesállás. A támadó játékos az ellenfél kapujához közelebb várja az akcióba való bekapcsolódást, mint amennyire a szabályok megengedik.

Old-boy: Öreg fiú. Idősebb versenyző.

Oldalkormány: Két pedál a pilóta két lábánál. A jobboldali jobbra, a baloldali balra dönti és fordítja a repülőgépet.

Olimpiász: Az ógörögök Olympiában rendezett játékaiknak mintájára a modern korba átültetett, négy-évenként ismétlődő világverseny.

Olimpiai eskü: Az olimpiászt megnyitó ünnepségen minden résztvevőnek fogadalmat kell tennie, hogy hazája becsületéért, a sport dicsőségéért, lovagias szellemben, becsületes ellenfélként fog küzdeni. Az esküszöveget a rendező ország leghíresebb sportolója szokta elmondani a résztvevők nevében.

Olimpiai staféta: 400, 200, 200, 800 méteres távolságokból összeállított stafétafutás.

Olimpiai ötkarika: Az olimpiászok jelvénye. Egy-másba fonódó kék, sárga, fekete, zöld és piros karika jelzi az öt világrész, az öt emberfajta összeolvadását az olimpiai gondolatban.

Ollózás: A magasba lendült test a levegőben váltja, megváltoztatja lábai helyzetét.

Out: A labda kirepült a játéktérből.

Oxford rúgás: A labda hátralendített lábbal való elrúgása.

Pályát elhagyni: A futó vagy úszó letér a számára kijelölt pályáról.

Párosjáték: Két-két teniszjátékos áll egymással szemben.

Párosugrás: Két versenyző egyszerre ugrik a sí-sáncról.

Passzolni: A labdát meghatározott helyre, vagy saját játékosához rúgni vagy dobni.

Passzé: Elcsúszott szúrás.

Pentatlon: Összetett ötös küzdelem. Részei: távolugrás, gerelyvetés, 200 m-es futás, diszkoszvetés és 1500 m-es futás. Modern pentatlon: pisztolylövés, 300 m-es úszás, épé-vívás, lovaglás és 4000 m-es terepfutás.

Ping-pong: Asztali tenisz.

Piruet: A műkorcsolyázó forgása saját tengelye körül, vagy a birkózónak az a mozdulata, amikor a fejen perdülve fordul ki valamely fogásból.

Plans: A vívótér.

Play: Az adogatás megkezdésének jelzése.

Plaqué: Érvénytelen szúrás a penge lapjával.

Point d'arrêt: Az épé végére szerelt szűrő-hegy.

Pozíció játék: A csapat egymás szomszédságában játszó tagjai rövid passzokkal haladnak előre úgy, hogy passzolgatás közben mindegyik előnyös, szabad pozícióba igyekszik jutni.

Pötyögtetés: Teniszjáték puhán, röviden, magasba ütögetett lágy labdákkal.

Punch: Ütés.

Race hajó: Versenyhajó.

Rackett: Ütő.

Rákot fogni: Nem tudni kivenni az evezős lapátot a vízből.

Rebur: Birkózó fogás. Az ellenfelet derekánál fogva fejjel lefelé fordítani, két vállra vinni.

Ready: A versenyző kész a játék megkezdésére.

Rekord: Legjobb eredmény.

Repülőstart: Lassú bevezető futás után teljes erejű indulás. Stafétafutásoknál alkalmazzák.

Ring: Az ökölvívók küzdőtere.

Riposzt: Védekezés utáni visszavágás.

Robbantás: Szökési kísérlet kerékpárversenyen, aminek tempóját az együtthaladó csoport többi tagja is igyekszik átvenni.

Robinsonád: Robinson angol kapus által kezdeményezett védési mód. A kapus álló helyzetéből jobbra vagy balra lendül, a levegőbe úszik a labda után.

Round: Versenymenet.

Row ower: Evezősversenyen egyedül indulni.

Rövidtávfutás: 50-től 400 méteres távon rendezett futóverseny.

Rush: Az ellenfél gyors megrohanása.

Sánc: Mesterséges pálya a síugrások elvégzésére.

Sárkány: A repülőgép teste, a motor nélkül.

Schneider Trophy: A vízirepülőgépek klasszikus gyorsasági versenye. Háromszög alakú pályán repülnek, egy-egy egyenes hossza tíz kilométer.

Scull: Párevezős hajó.

Score: A játék állása vagy a végleges eredmény.

Sebességváltó: Szekrény és rúd különböző fogaskerékrendszerek segítségével szabályozza a kocsi sebességének és húzóerejének egymáshoz való arányát. A modern motor húzóereje kis sebesség mellett a legnagyobb, tehát indításnál ennek megfelelő fogaskerékrendszert kapcsolnak be.

Service: Adogatás.

Single: Egyes játék.

Skiff: Egypárevezős hajó.

Smash: Magas labdák leütése.

Sparing partner: Edző társ.

Sprint: Rövidtávú futás vagy úszás.

Stadion: Tökéletesen felszerelt versenypálya.

Start: Indulás.

Staféta boxolás: Nagyobb klasszisú ökölvívó több gyengébb ellenféllel boxol úgy, hogy azok meghatározott időnkint váltják egymást.

Stafétafutás: Három vagy több tagból álló csapatok versenye, amelyben futók, úszók, kerékpárosok meghatározott távolságonként váltják egymást.

Stílus: A különböző sporttevékenység végrehajtásánál használt mozgások gyűjtőneve.

Stop: Labdafogás vagy hirtelen megállás.

Súlycsoportba osztani: A birkózók és boxolók testsúlyuk szerint történt osztályozása.

Súlygolyó: 725 dkgr súlyú vas- vagy rézgolyó a férfiatlétikában, 4 kg súlyú a hölgyversenyzőknél.

Svéd csavar: A labdadobás egyik módja a vízipólóban. A játékos a labdát csavart mozdulattal hátra vagy oldalt dobja, testének gyors félfordulatával ad

erőt a dobásba. Váratlan helyzeteket teremt. Először a svédek alkalmazták.

Swing: Lendület. Bokszolásban nyújtott karral való ütés.

Szkippelés: Ugrálás, szögdelés.

Tacs: A játéktérről az oldalvonalon kiütött vagy kirúgott labda.

Tacsdobás: Az oldalvonalon kirepült labda játékba hozása.

Taktika: A játékmenet szellemi irányítása.

Támadósor: A csapatnak az a része, amelynek főadata a támadások felépítése és végrehajtása.

Team: Csapat.

Technika: A sporteszközökkel való bánás képessége.

Technikai k. o.: A mérkőző felek egyike olyan fölényben van, hogy a bíró megszünteti a küzdelmet és megnevezi a győztest.

Telemark: Befejező silendület.

Tempó bogni: Lesikló lendület nagy sebességben.

Tempóérzék: A futó vagy úszó ösztönösen be tudja osztani erejét és sebességét. Labdarúgásban: a futballista megérzi a beavatkozás legalkalmasabb pillanatát.

Tempófutás: Az egyenletes sebességgel való futás.

Terepfutás: Futóverseny ismeretlen terepen, térkép után igazodva.

Terepugrás: Botokra támaszkodva végzett síugrás a versenypályán.

Thirty: Hárminc. A második megnyert labdamenet a teniszben.

Time: Idő.

Tiltott fogások: Azoknak a fogásoknak a megjelölése, amelyek az ellenfél testi épségét veszélyeztetik.

Törülközöt bedobni: Ökölvívásban a vesztesre álló fél segédje törülközöt dob a ringbe, ezzel jelzi, hogy versenyzője feladja a küzdelmet.

Trial: Próbamérkőzés.

Tréner: Oktató, kiképző.

Tréning: A sportoló gyakorlatozása versenyek, küzdelmek előtt.

Tus: Érvényes találat a vívósportban.

Ugrósánc: Az az építmény, amelyről a síugrásokot végzik.

Ugrószekrény: Öt farámából álló, tetején párnázott, 106 cm magas tornaszer.

Ujonc: Aki még nyilvános versenyen nem indult.

Uper cut: Felütés.

Úszás: A motorvezetékes versenyző leszakad a vezetőmotor görgője mögül.

Vágás: Találat a kard élével vagy fokával.

Válldobás: Birkózásban az ellenfelet vállon keresztül emelve szőnyegre dobni.

Váltás: Stafétában az egyik futó vagy úszó célbaérkezése után a következő versenyző indul.

Váltási zóna: Stafétafutóversenyeken a résztávolságok határvonalától előre és hátra lemért és kijelölt 10—10 méter távolság közötti terület, ahol a váltást végezni kell.

Váltóbot: A stafétafutók 30 cm hosszú botot visznek. Amikor az egyik futó végez a maga résztávolságával, a botot át kell adnia induló társának.

Védőfelszerelés: A testi épség szempontjából veszélyes játékoknál a résztvevők biztonsági felszerelése: maszk, plasztron, kesztyű, térdvédő, bokavédő, csontvédők.

Vegyes staféta: Mell-, hát- és gyorsúszásból álló staféta verseny.

Veszélyes játék: Olyan véletlen vagy tudatos mozdulat, amely az ellenfél játékosában kárt tehet.

Velődés: Tornászmozdulat, vagy a kapusnak az az akciója, amikor a földre vagy a támadó játékos testére vetődve igyekszik megszerezni a labdát.

Vezetni: Az élen haladni, biztosítani bizonyos előre kiszámított tempót.

Világrekord: A világon elért legjobb eredmény.

Vízfogás: Az evezőslapát vízbemerítésének pillanata.

Vonallabda: Teniszjátékban az az érvényes labda, amely a határvonalakat érinti.

W-formáció: Olyan harci rend a labdarúgó játékban, ahol az összekötők hátrahúzódnak a fedezetsor támogatására s ennek következtében a támadó lánc W-formát mutat.

Ziccer: Könnyen megoldható, biztos helyzet.

Zsűri: Versenybíróság.

Zsűrigép: Magyarországon tökéletesített elektromos berendezés, amely az esett tusokat jelzi.

